

ANJA UTLER

Szibilla – költemény nyolc részben

*Szibilla: elégett, szibilla: oszloptörzs
a madarak kihunytak, de Isten megjött
(Marina Coetăjeva)*

megérintette a homokot: póre szemmel, póre szájjal
felizzik, szibilla, borzong, hevül: homok perzseli ujját
nyelve szikrát vet a testben: lobbog fog

*

szédül, szibilla, lehanyatlik az elfutó homokba, elesik
– pórások miriádjai – átfúj rajta, átnyilallik a Nap –
zúg: a napvihar, szibilla tudja: nem sülyed többé

*

meghasadt, szibilla, ő a szilánk a húsban – vérzik még? –
forgácsolódik – kettéválik, szétnyílik: mint a száj, mely civódik –
elszenesedett lamella: átmetszi a fény, csöpög, nyikordul:
kibuggyan

*

szibilla így: ásít, sóhajt: rezdülnek a hangszálak, hangrések
karcolnak: túl a meszes rétegen, dörzsölnek, beszakadnak: kráter
szakad a gégebe: hangnyelő, szibilla, remeg, vibrál

*

vibrál: szibilla remegés – rázkódás – összerándul: forgó-
szél, homokvihar csikorgatja, elesik, megüti csuklóját, nyöszörög:
– remeg: kicsavart fenyő – turzássá omlik elhordja a szél

*

Anja Utler 1973-ban született a németországi Schwandorfban. Jelenleg Bécsben él. Keleti szláv nyelveket, anglisztikát és nyelvi nevelést tanult Regensburgban, Norwichban és Szentpéterváron. Kutatóként 20. századi orosz költőnők lírájával foglalkozik. Első verseskötete, amelyből az itt közölt vers való, 2003-ban jelent meg *torkolni – nyelvvelöltés (müнден – entzüngeln)* címmel. A kötetért ugyanabban az évben Leonce- és Lena-díjat kapott.

szibilla: halom épül: csendül szisszen: izzik a pórusokban
elhamvad, szikrát szór, szibillánsok, kialszik – ssz – apad
magát duzzasztja és: felsóhajt

*

szédültök, szibilla: utat tör az örvénylő hőségben: sziszeg
súg: mocsár, tócsa, csúszós combok: a nádöv nedvesíti magát
nyaldossa körül csobog – sikló – elillan és: bűg

*

*

és csend. csak a szagok: tűz égett irtás még hallható - az akkori
sistergés - és rothadás: szúrja a lábat a torzsa: gombákkal benőtt
üreg, megpiszkálni a levetett bőrt: szétesik a pikkelyes
talp alatt és: zörög

ellenállni: fonadék kilenc százból

I

igen, újra és újra ki-
facsarják egymást, mindig, fedetlen
vagyok, moraj vagyok: mintha
megsebezve, nyersen
a csillószór alatt,
nyersen

II

– meghallani:
barázdákat vájni –

csak a horzsolás helyén: eloldozva
állni, érezni, sodródva már: hánykolódom
feléd: a hasadékon hallom – a meddő
rétegről beszélsz, a meddőhányókról: növények
hajtanak rajta, szélrózsa, -kerék, forgásról beszélsz,
csillogó forgólap mondod – fonódik, igen, fonódjék
mint a kar, szárny szánt: háttal, igen, félelem
a füstike- az árvacsalán-földeken
és kicsorbul: a lapockán

III

– oldódni:
eltemetkezni –

mintha burjánzásba: hogy magával
ragadjon a sokasodó: gombolyodni,
ellene tartva: megtámaszkodva, tollakat
növesztve mintha: lennél retina
szántáshoz pitvarhoz és: csillogón
felfonódni, hálózattá válni úgy
remegve: rácsos tekintet – látom
te magasodsz te beszélsz – mintha
belefogalva, -gombolyítva: idegkötegbe
árvacsalánba füstikebozótba; dobogás – elfelejtem –
hallom, már nem hallom meg

IV

– ellene:
lefolyni –

érezd csak: szédülj, igen, csobogj – *morajló*
pataksodrás – nem tudni, igen, vagy inkább:
ellene omlani végül hozzá: kezdj szivárogni
csörgedezz bő vízzel folyj az utat
elálló erdei fenyőig: mélyen a síkságba
– a völgyfenékig, ez a neve – mint: bezsilipelve
a nyálból a patakágyba – *tehermentesítő*
csatorna – elszivárog, beletorkollik

a kanyargó ömlő, rojtokat kígyózó
erekbe – irány: a völgyzáró – járomcsontból,
igen, csobog és elakad, dadog, kezd: gátfonadékot
építeni tócsagazból, terjed, árad: a tar torokban

V

– torlasztás – és mégis: emlékszem, nem, én nem felejték
tógazdaságnak hívják tavak lépcsőzetesen
pontyot és pisztrángot tenyésztenek bennük
egész télen le vannak eresztve
a part a sár meredten csillog a fagyban
és fázom, nem állok ott sokáig

VI

– rátörni:
kereszteződni – végül: kivágnak, igen, mint
megvénült betelepített: szájbarlang
és fejsze: a levegő vízipálmájától át-
fagyva, igen, bámulni csak – tudom: kopogok még –
már: seregek aratnak kitágult
tekintetben, és: kettéhasítva fekszem
dermedt tagokkal, lebirkózva: a bokron
fénylő dérhez tartozom, mintha,
magam veszítve – több pórussal – távol magamtól

VII

– megtagadni:
hozzásimulni – ragaszkodni még és: el akarok felejteni
látni hallani csak: zúgni ezután
a fenyő lombjában a fatönk fölött,
érezhető a: sár a pórusokban
hámlanak varasodnak – kezdődő
csalánláz – a nedvedző hasadások
alvadni készülnek: kéreg a kéreghez
a szélben: északkeletről zúgok
a tundra földtömege felől – sztyeppesedő bőr
felületek –: beszélek följegyzek
a horzsolás helyén, sebekre, a cél:
tüdőzuzmó szőr helyett

VIII

– lázasnak lenni:
szállást találni – szabály szerint: légtömegek többször
átsöpörnek a nedvedző (..) fölött szárny-
csapások: a csillószőrök közé,
maradnak, alig mozdulnak: lekapart
érdes, így szárad: mellhártya,
az algaréteg rugalmas hárttyával

vonta be kéregzuzmó lepi be együtt:
táplálékszimbiozisban – ez a neve –
élnek, szárazon kiterítve
így a földön: egyre több és már összetörve
a madárléptek ujjütések alatt – sok részből
állnak – és kapaszkodnak, nézem,
erősen a hashártyában

IX

felijednek, végül, és látom:
a gégét kimagozva
kivájva: megérintik az ujjak:
babrálják, szárnya van, a mellkasból
mélyebben fonódnak: a légcsőbe
nyelnek: fényt, gurguláz
sötétén, igen, a homályban:
kúsznak a gát a gége felé
üres hólyagok, teknök
szárakból ujjakból (..)
mintha: a bölömbikákhoz – fészük,
az éneklő nádban, ez a neve –
egymásba akaszkodva – ami fakad –
hogyan legyen varrva: a hangrésekig
rezgek szinte remegek újra hallak: dalt
mondasz, a dalt te mondod – mondd: mi a dal

(Schein Gábor fordításai)

CSENGERY KRISTÓF

Mágneses mezők

Mindig csodáltad azokat, akik jelekről és előérzetekről beszélnek, a beavatottak biztonságával említve álmot, mely jósol, bizonyít és magyaráz, ismétlődéseket, rejtélyes megfeleléseket és üzeneteket, melyeknek értelmezése nyilvánvaló. Soha nem kételkedtél abban, hogy több dolgok vannak földön és egen, ám magadról eddig úgy tudtad, eredendően és végérvényesen kívül állsz ama láthatatlan körökön, melyeket láthatatlan kezek rajzoltak a porba, s melyek egyetlen intésre, vagy talán csak egy gondolathullámnak engedelmességgel mágneses mezőket hasítanak ki a gyanútlan térből. A te álmaid nyugodtak és mélyek, vagy éppen fájdalmasak és vágyakozók, megfejtésükhöz nem kell különleges tudás: félelmek és óhajok metszetei, régi csomók bomlanak ki bennük, régi sérelmek érdes felületét koptatják simára az ismétlődéssel, előlegezés, jóslat azonban nem úszik feléd éjszakáid folyamában – a te jövőd nem siet hozzád, inkább hátulról sújt a nyakszirtre, vagy csak úgy besétál az ajtón fényes délben. Mindig csodáltad azokat, akik üzenetet kapnak, belélegzik a várhatót, mert érzed, sőt tudod: a jövő, mint egy faragott kőtömb, valahol tényleg készen áll, s talán nem is a homályos távolban, inkább karnyújtásnyira, de nem mindenki alkalmas arra, hogy megpillantsa. Csodák, úgy véled, igenis vannak – azok számára, akik hisznek a csodákban. Szomorúan teszed hozzá, hogy te, akinek hit helyett sóvárgás adatott, karnyújtásnyira toporogsz a titkok kapujától, de nem léphetsz be rajta.

URI ASAF

Nincs feledékeny hely

*„...Emlékezz, hisz porból vagyunk. Az ember napja, mint a fű. Kibukkan, mint vadvirág. A szél álmegy rajta, és nincs többé. A hely se emlékezik rá.”
(103. zsoltár)*

Nem hiszek a hely feledékenységében. A hely épp olyan emlékező porból készül, mint az ember. Mióta élek, mindig dombon laktam. Hazám térdig érő bozótjain naponta átverekedem magam, közben por rakódik rám. A porréteg alatt időtlen vagyok. A Földet furatok járják át, keresztül-kasul, a távolabbi dombok között, a váratlan mélységben megcsillan a Holt-tenger. Itt végződik az a szakadék, akna vagy furat, mely annyiszor megnyílt Pascal széke alatt a Port Royal-béli szobában. Pascal nem ismerhette félelmeinek geológiai hátterét, de nagyon szenvedett. A szorongástól való földi megváltás lehetséges annak, aki eljut a szakadék fényárban úszó kijáratához, valahol a sivatag párnaszerű kiemelkedései között. Talán Pascalnak is felkínálkozott ez a lehetőség: „Ó szent Sion, ahol minden állandó, és ahol semmi sem enyész el” (*Gondolatok*, 459.). Vajon eszébe jutott, hogy a padló alatt incselkedő nyílásba lépjen, és elinduljon a távoli kijárat felől hívogató fényforrás felé. Példátlan megtérés története lett volna.

Jeruzsálemben gyorsabban ég a láng, mint bárhol másutt. Jeruzsálemben gyors és hangos az élet, akár a halál. A különbség a zajokon keresztül mérhető: nem a hirtelen előtörő mentőkocsi vijjogásán, hanem a sivataggal feleselő, surrogó felhők gyors változásán, alakváltozásán. Az utca szélét nézem, melyről az aszfaltburkolat leszakadt, ahol a fenyő sárga és a júdásfa lila virágpóra hetek óta díszeleg. Az élet és a halál nem vesz mintát a földi dolgokról, hanem a felhők gyorsaságát utánozza. Mindkettő szakadatlanul gyors, nem ismer könyörületet. Az élet koldus, akit csak néhány napja ismerek, megszokni se lehet. A száraz vízmosásban érzem az áradás szagát, az előzőét és a következőt, amelyről időben morajlás figyelmeztet. Gép és utas vakon ereszkedik, a kerekek még nincsenek kieresztve, nehéz a földet érést váratlanul befogadni. Kell egy kapaszkodó, egy lámpasor. A kövek közé érkezem, Bet

Horon felől, ahol Antonius Epiphanes elefántjai kapaszkodtak Jeruzsálem felé, és közben ugyanezeket a kopár dombokat látták. Az ezüst homály, amelyet Afrika kever a fénybe, a retinán téglavörössel egyenlítődik.

Van, aki annyira gyűlöli a testiséget, hogy nem bírja elviselni a felé kinyújtott kezét. Simone Weilnek nem kevés öngyűlölet kellett ahhoz, hogy az ördög szagától ne legyen rosszul. Talán Jákobra, mint ördögre tekint? „Anyja méhétől testvére helyébe tolakodott, férfikorában egy Istenen szerzett győzelmet. Egy angyal ellen küzdött és győztesnek bizonyult, az sírt, és kegyelmet kért tőle” (*Jegyzetfüzet*, 178.). Gyűlöletes az, aki az Isten ellen küzd és győztesnek bizonyul. Weil, született szadduceus, nem tudhatta, hogy az angyali jelenés Jákob testvéreinek és halálos ellenségének, Ézsaunak védőangyala. Nem jó a kemény fény, felette az ég mindig hamufekete.

Az út szélén ciprusok hűtik a levegőt. A fák java tűz után született. Mi, régiek, nem születünk újjá, történeteink szötteként egymáshoz kötődnek, szálla keresztszál. Minden csak egyszer történik meg. Az eredendő bűnt nem ismerjük. Mindnyájan megszégyenítő bátorsággal halunk meg, az erősek tovább élnek. Ádám ugyanolyan hős, mint Prometheus. Hangja bizakodón gurul a felhők mögött.

VILLÁNYI LÁSZLÓ

tenyerén seb

– mondja édesanyám –

soha nem fog már lábra állni
hallja édesanyám a két öregasszonyt
hiába suttognak
amit nem mondanak ki azt is hallja édesanyám

*

édesanyámról és rólam sok hasonlót mondanak a csillagok
egy kitétel viszont pontosan megegyezik
elme egy fontos dolog mellett
a magamét is csak most veszem komolyan
jártomban keltemben folyton figyelek
még a piacon is
legalább utólag rögzítsem
mikor megyek el valamely fontos dolog mellett

*

édesanyám Ungvárra utazik
esküvői ruhájához
az Ung partján keres fehér anyagot
de csak fehér cipőt talál
Péter nagybátyjával ülnek a cukrászdában
a pultnál német katona iszik
amikor a pincér pénzt kér tőle
fizetés gyanánt maga elé teszi pisztolyát

*

nagyanyám Stopper Otília tizenkilenc gyereket szül
felnevel tizenkettőt
hét meghal születésekor csecsemőként vagy kisgyerekként
édesanyám áldott állapotban van velem
amikor halott nagyanyámat öltözteti

*

édesanyám gombát szed álmában
egy időben a beregszászi és a németországi erdőben
amerikai katonák őzre és vaddisznóra vadásznak
a magyarok meg fognak bolondulni
hajtogatják a német parasztok
édesanyám hiába bizonygatja
ő már kislánykora óta ismeri a gombák fajtáit
a német parasztok hajthatatlanok
a magyarok meg fognak bolondulni
a magyarok meg fognak bolondulni

*

Beregszászban vannak vidám esték
nagyapám a katonaládára huppan
térdére ülteti nagyanyámat
nevet a két fiú s édesanyám
alig bírják abbahagyni az éneklést

*

lehet sejtjeid még mindig itt élnek bennem
újságolom édesanyámnak
bár a tudomány mai állása szerint
a gyermek felnőtt koráig hordozza
magában édesanyja sejtjeit
de hát mindig vannak kivételek
s egyáltalán mikor leszek én igazán felnőtt

*

szokatlanul korán megyek a piacra
s a távolban ismerős fehér haj
ismerősen billegő járás
már-már gyorsítok poraiból feltámadt
édesanyám és édesapám felé
amikor meglátom kézen fogva közelít az idős pár

*

a költő kőműves
egymáshoz illeszti a szavakat
idézem lelkesen édesanyámnak Reverdyt
miután egy este felfedezem töredékét

évekkel később barátom kimondja
édesanyámnak rejtett művészi képességei vannak
vajon mit illesztene mihez

*

tenyerén seb
háromévesen elesett
a cipőpasztás doboz tetejére tenyerelt
csak a sírásra emlékszik édesanyám

*

édesanyám unokatestvére fotografál az esküvőn
Rajó Bandit néhány hét múlva
tizennyolc évesen málenkij robotra hurcolják
odavész a nagy Szovjetunió sötétkamrájában
vajon miről árulkodnának az előhívatlan felvételek

*

a fiúk elbűvölten nézik édesanyámat
a tánciskolában a Vérke partján
kinek a karján repül önfeledten
melyikük gondol majd rá halála előtt a lövészárookban

*

utólag majd jót mosolyogtok
hogyan pirultál el amikor kimondta
reméli mondatodból eltűnik az idézőjel
„közös” sétánk emlékére
hogyan toppan be az éjszaka kellős közepén
hogyan ér utol a Bartók Béla úton
s nyúl vissza kezédért a Baross-híd lépcsőjén
utólag majd bevallod örömdet
mert beléd karol a Baross úton
utólag mosolyogtok minden részleten
biztat halálos ágyán édesanyám

DANYI ZOLTÁN

Nem létező színek

Virágzó birs.
Kagylófehér szirmok,
lilából fáradt rózsaszínbe
halványuló erek.

Nincs ilyen szín,
nem létezik. Nem is szín,
csak emléke egy színnek.

Nincs külön

De nem ismerjük pontosan természetét.
Csak annyit tudunk, hogy van ez a közelség.
Egy olyan viszony, amely egyre áttetszőbb.
Kifehéredik a tollaktól a szél.

Akár a lassú sodrásban lengő növény
nézed, és egy percre minden egybecsúszik.
Nincsen külön víz, és nincs külön növény.
Valami harmadik van, ami így egész.

De nem ismerjük pontosan természetét.